

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IX. De Impedimento Criminis & Raptus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

nam supra num. 7. retractans contrariam, quam in priori Editione tenuerat, opinio- nem (quæ alioquin favorabilis esset in pra- xi, in quibus casus est sæpè natus occurrere, & quæ docetur à *Proposito, Diana, Basilio Pon- tio* & aliis, referentibus quamdam decla- rationem Cardinalium) & pro nostra alle- gans novam Cardinalium declarationem. Et ita *Sanctus* (inquit *Aversa q. 17. sect. 5.*) ob- servatur in Romana Curia, ut petatur dis- pensatio, quando casus occurrit. Ratio est, quia quod sponsalia mutuo consensu solvantur, non facta, quin antea nihilomi- nus valuerint, adeoque impedimentum in- duxerint; quod proinde permanet, sicut dum sponsalia dissolvuntur per mortem aut aliâ ratione irritantur.

Notandum II. hoc impedimentum quandoque sic concurrere cum impedi- mento affinitatis, ut sponsus nec possit con- trahere cum sua sponsa, nec cum altera à se carnaliter cognita, v. g. si post sponsalia for- nicetur quis cum uxore suæ sponse, non potest sororem ducere ob publicam hon- estatem, nec etiam ipsam sponsam, quod cum hac contraxerit affinitatem, ex copula fornicaria cum sorore. Si tamen quis prius cognoverit sororem, deinde contrahat sponsalia cum altera sorore, non potest quidem ducere hanc ob affinitatem, potest tamen ducere priorem, eo quod spon- salia cum secunda ratione affinitatis contra- ctæ fuerint invalida, quæ jure novo non inducunt publicam honestatem. Similiter aliquando contingit concurrere duplex impedi- mentum affinitatis, ut si quis carnaliter commisceatur cum duabus sororibus, aut duabus nepotibus in secundo gradu: tunc e- nim ob affinitatem cum utraque eorum potest valide ducere in uxorem. Quæ pro- praxi sunt bene notanda.

Dico II. Publica honestas orta ex Ma- trimonio rato, sive valide, sive etiam inva- lido, si aliter fuerit invalidum quam ex defectu consensus, dirimit, juxta commu- nem sententiam Matrimonium usque ad quatuor gradum, habetque se in aliis eod- em modo, quo ante *Tridentinum*: quia *Tri- dentinum* solum restringit impedimentum, quod oritur ex Sponsalibus, ut declarat *Pius* in Bulla *Ad Romanum spectat*, Tit. de Matrim. & Sponsal. in 7. *Decretal.* adeoque circa Matrimonium ratum manet in vigo- re dispositio juris antiqui, quo nascebatur inde impedimentum, et si Matrimonium foret invalidum, tummodo non ex defectu consensus; impedimentum, inquam, effi- cax ad impedendum & dirimendum se- quentia sponsalia vel matrimonia, non au- tem ad præcedentia dissolvendum.

Quocirca cum Matrimonium clandesti- num non sit invalidum ex defectu consen- sus, sed ex defectu solemnitatis à *Tridentino* requisitæ, consequenter nasci videtur ex

eo publica honestas, ut docet *Basilus Pon- tius, Aversa, Redellus* & alii. Et refertur ex- pressa Declaratio sacre Congregationis à *Barbosa* & aliis, Quemadmodum ex Matrimo- nio nulliter contracto à Monacho, à conjugato, & similibus, adhuc oritur im- pedimentum publicæ honestatis. *Sanchez* tamen *l. 7. d. 70. n. 13.* & *Propositus q. 7. dub. 14.* censet hoc impedimentum non oriri ex Matrimonio clandestino, veluti quod requidem sortiatur vim sponsalium de fu- turo. Immo *Propositus* contendit universum hoc impedimentum non oriri ex contractu matrimoniali à parte rei invalido ex quo- umque capite: cum nil in jure disponatur de tali contractu, veluti qui verè non est sponsalitus (excipit Matrimonium impu- berum ob dispositionem Juris) de quo Ca- nones loquuntur. *Pius V.* autem in genere solum statuit & declarat reductionem im- pedimenti per *Tridentinum* factam solum respicere sponsalia de futuro, at in Matrimo- nio rato servandam esse dispositionem an- tiquorum Canonum; qui tamen non vi- dentur loqui de Matrimonio rato irritato.

QUÆSTIO IX.

De Impedimento Criminis & Raptus.

JURE antiquo crimina adulterii & ho- micidii (*Tridentinum* addidit crimen raptus, de quo *Conclus. 4.*) quibusdam casibus dirimunt Matrimonium contrahen- dum inter certas personas; ideoque impedi- mentum ex iis ortum dicitur impedi- mentum criminis. Hoc autem Ecclesia ordi- navit, ut vitentur cædes & adulteria in- ter conjuges, dum hoc modo aufertur de- linquentibus spes inter se contrahendi. Quamvis non sit impedimentum juris na- turæ, ut patet in *Davide*, qui post adulte- rium & necem *Uriæ* valide duxit *Bethsa- bée*. Quod si tamen crimen committatur à duobus, quorum unus est fidelis & alter infidelis, non potest hic post Baptismum alteri jungi Matrimonio, ut est certum apud omnes, & deciditur c. 1. de *Convess. in- fidelium*. Et si enim ibi sit casus de certa cri- minis specie, tamen perinde etiam est de aliis duabus speciebus criminum, ut notat *Glossa*. Id autem potest Ecclesia, partim quatenus directe statuit impedimentum ipsi fideli, ut *Sanchez l. 7. d. 78. Henriquez* & alii: partim quatenus non quidem punit infidelem, sed inhabilitat illos, in quibus præcessit talis conditio, adeoque statuit impedimentum pro statu, quo venit ad fidem, ut Canonistæ. Ex qua secunda ex- plicatione sequeretur, Ecclesiam idem posse, et si uterque in infidelitate crimen com- misisset; & juxta alios facit. Sed in gene-

catem iura. lido.
Opinio singularis Pra- positi.
Cur statu- tum?
An juris natura.
Quid si co- mitemus crimen non sint ambo fideles.
72.
Quid im- pedimentum criminis.

rali lege non censetur casus iste specialis comprehensus, quando ambo sunt infideles. Et clarius id est, si inhæreat rationi seu explicationi Sanchez supra.

Oritur ex
triplici ca-
pite.

Impedimentum porro criminis contin-
git tripliciter: primò solo homicidio, se-
cundò solo adulterio, tertio homicidio si-
mul concurrente cum adulterio.

73.
Primo ex
homicidio
solo.

DICO I. Homicidium solum dirimit
Matrimonium, quando conjux occidit
suam partem (idem est, si occidatur
à complice & conspirante) idque ex præ-
via conspiratione, & intentione postmodum
cum conspirante contrahendi. Pater ex
multis Canonibus. Dixi in primis, Quando

Quarto
conjugis oc-
cidit re ipsa
physicè vel
moraliter
partem,

occidit: quia non sufficit occidendi conatus,
sed requiritur occisio re ipsa secuta; ut pa-
tet ex c. Si quis vivente 31. quæst. 1. & c. Lau-
dabilem, de Convers. infid. Indifferens autem
est, siue occidat physicè per se, siue morali-
ter per alium mediante consilio vel manda-
to, ut patet ex c. Laudabilem & alibi. Dixi
secundò, suam partem; ut insinuem esse
indifferens, siue uxor occidat virum,
siue vir uxorem, juxta Doctores, unani-
miter, contra paucos, qui volunt esse
necessarium, ut vir occidat uxorem;
ut patet ex c. Si quis vivente 31. quæst. 1.
ubi expressè est sermo de occisione viri.
Dixi tertio, Ex prævia conspiratione. Ita

Idq. ex præ-
via conspi-
ratione:

Doctores communiter, & colligitur ex
c. Laudabilem. Unde si unus sine conspi-
ratione alterius occiderit propriam vel
alterius partem, possunt superstites
validè Matrimonio copulari, nisi aliud
obstet. Similiter non sufficit ratihabitio:

Sic ut non
sufficiat ra-
tihabitio
subsequens.

ipsa enim non est causa occisionis, sed
occisionem supponit, nec potest facere, ut
fit, aut præcesserit machinatio mortis,
quam jura requirunt. Quàmvis de cetero
ratihabitio ex fictione juris retrotrahatur,
& mandato comparetur in iis, quæ solum
pendent à voluntate raturum habentis, vel
in iis, quæ jure disponente pro mandato
reputantur; quod in præsentibus non conti-
git. Adde, quòd etsi comparetur mandato,
non sit tamen verè mandatum in odiosis.

Denique ex
intentione
postea cum
conspirante
contrahendi.

Dixi denique, Et intentione &c. Ita passim
Doctores apud Sanchez d. 78. num. 13. &
colligitur ex intentione legis, quæ per hanc
pœnam intendit impedire, ne quis cupidi-
tate alieni Matrimonii, occidat propriam
vel alienam conjugem; quod non habet
locum in iis, qui alio fine conjuges occi-
dunt: cum tales ideo à suo scelere nequeant
cohiberi.

74.
Secundò ex
adulterio
solo, cui vi-
vente con-
juge præ-
mittitur vel
postponitur
Matrimo-

DICO II. Adulterium solum dirimit
Matrimonium, quando adulter & adu-
tera vivente conjuge alterutrius ineunt in-
ter se Matrimonium quantum in ipsis est,
vel saltem fidem sibi præstant, de eo post
mortem conjugis ineundo; idque siue ante,
siue post adulterium. Est communis. Et
patet ex c. Propositum, c. Ex litterarum, c.

Cum haberet, & c. Significasti, c. Veniens, De eo
qui duxit &c. Pater, siue ante, siue post adu-
terium: quia hoc expressè additur c. fin. cod.
ubi colligitur etiam ex c. Veniens & aliis
(ubi simpliciter requiritur, esse fidem da-
tam adulteræ) ad dirimendum Matrimo-
nium sufficere juxta communem senten-
tiam (etsi quidam contradicant), promissio-
nem unius esse acceptam ab alio, li-
cet non vicissim repromittente. Requiritur
tamen, ut uterque sciat saltem alterum
esse conjugatum, ut patet ex c. Pro-
positum. An autem qui tacet, acceptare cen-
satur, dubium est. Afirmat Covarr. &
quidam alii. Sed melius negat Sanchez d.
79. num. 25. Bonacina & plures alii: nam
inter adulteros cæco amore abundantes ta-
curnitas videtur potius esse signum re-
lucationis.

DICO III. Adulterium & homicidium
simul dirimunt Matrimonium, quando
adulter vel adultera occidit propriam vel
complicis partem, etiam sine conspi-
ratione mutua, ex intentione tamen per-
veniendi ad Matrimonium cum adultero vel
adultera. Patet Conclusio ex c. Super hoc, &
c. Significasti, De eo qui duxit &c. Aliqui ta-
men putant non dirimi, quando adultera
occidit propriam maritum. Sed contrarium
est dicendum ex c. Si quis vivente, sup. cit.
Intentionem autem perveniendi ad Matrimo-
nium requiri, colligitur ex ratione in
motivo ipsius Juris fundata & assignata
conclusionem primam. Idemque docent Tho-
mas, D. Bonaventura, Richardus, &ique Theo-
logi, Jurista & Summi communiter, ut
refert & sequitur Aversa q. 1. sect. 4. §. Ter-
tio contra Nonnullos.

Nota I. ut hoc impedimentum incur-
rar, requiri juxta Sanchez d. 78. num. 12.
& plurimos alios, quòd adulterium sit u-
trique notum, & consequenter non incurrit,
si soluta commercium carnale habuerit
cum conjugato, & nara status illius, sique
hinc ex eo ducendi occidat propriam uxo-
rem. Quàmvis Propositus putet sufficere,
quòd adulterium ut notum machinanti
mortem, si reliqua adsint.

Nota II. Impedimentum criminis tan-
tum dirimere Matrimonium inter ipsos cri-
minosos, siue inter adulteros aut machinan-
tes mortem conjugis: nam jura plus non
decernunt; immo de casu adulterii hoc de-
ciditur c. Ex litterarum, De eo qui duxit &c.

Vide Sanchez, supra numer. 1.
DICO IV. Jure antiquo raptus non di-
rimiebat Matrimonium, adeò ut metu &
violentiâ cessante posset olim femina, etiam
non restituta hoc tuto, contrahere cum
rapto; ut patet c. fin. de Raptoribus. At jure
novo Tridentini sess. 24. c. 6. de Reform. Ma-
trim. Inter raptorem & raptam, quamdiu ap-
sa in potestate raptoris manserit, nullum po-
test consistere Matrimonium. Quòd si tamen
raptam

raptus à rapore separata, & in loco tuto, & libero, constituta, illum in virum habere consenserit; eam raptor in uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium & favorem prebentes, sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu decident. Teneatur etiam raptor mulierem raptam, sive eam uxorem duxerit, sive non duxerit, decem arbitrio iudicis dotare. Ita Tridentinum supra. Nullus autem excipitur casus, etiam si rapta sit vidua, meretrix &c. immo et si jam validè copulata raptori: Tridentinum enim loquitur generaliter. Eiusdem constitutio iuxta plerosque Doctores ac Declarationem Cardinalium etiam locum habet in sponsalibus, quæ eodem pacto non valent, nisi simili ratione rapta sit extra potestatem raptoris constituta. Quia sic finis Tridentini everteretur; cum ex sponsalibus oriretur obligatio in futurum, nullam autem obligationem relinquere volueris in rapta, quousque in potestate raptoris manet.

Notandum vero raptum esse violentam abductionem de loco ad locum, causa explendæ libidinis, vel contrahendi Matrimonii. Estque pœnide, sive violentia sit physica, sive moralis consistens in metu vel timore. Secus est de dolo; utpote qui non est violentia. Quare etiam ablatio bonorum fortunæ dolo facta, non est rapina, sed furtum. Similiter mulier non dicitur rapta, si alibi inventa detineatur, vel etiam opprimatur, vel sine violentia, etsi in suis parentibus, abducatur, vel si alio fine fiat abductio, v. g. ut vendatur aut in servitutem redigatur: potestque consistere Matrimonium, si ipse liberè consentiat, nec aliud impedimentum subsit.

Sed quoniam duplex est raptus, unus qui adhibetur tantum explendæ libidinis causâ, & recensetur inter species vulgatas luxuriæ; alter qui adhibetur causâ Matrimonii: hinc dubitatur, an uterque raptus dirimat Matrimonium: estque probabilior & communior opinio Sanchez, Præpositi & aliorum, illum dumtaxat dirimere, qui ad finem contrahendi Matrimonium adhibetur. Hoc enim consonat intentioni & tractationi Tridentini, quod vult obstat, ne quis audeat attentare in medium, per quod cernit suo se sine frustrandur. Unde nec pœnæ statuitur per Tridentinum supra concernunt raptum, qui est species luxuriæ. Quamvis hic sufficiat ad alias Juris, præsertim civilis, pœnas latas contra raptores.

Petes, an similiter raptus dirimat Matrimonium, si mulier rapiat virum? Resp. Neg. Ita communius Doctores. Nam Tridentinum expressè loquitur in casu, quo mulier est rapta, dicens: Quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit. Nec intentio Concilii videtur se extendere ad feminam, quæ vix unquam solet raptum committere. Solent porro

Jura obviare casibus natis occurrere. Unde nec ea quæ statuit Tridentinum contra impediens libertatem feminarum circa professionem religiosam, extenduntur à Doctoribus ad impediens libertatem virorum; quamvis horum quoque libertas interdum, sed rarius tollatur. Deinde veriamur in adiosis; quæ sunt restringenda. Quod verò obijcitur, per raptum alienæ sponsæ intelligi pariter raptum alieni sponsi, dum agitur de impedimenti merè prohibentibus, gratis & falsò assumitur. Neque etiam in Jure à pari ratione aut simili exemplo ducitur bonum argumentum.

Pro fine nota, quòd dum quis ex mandato alterius pro eo rapit feminam, impeditur contrahere ipse mandans, non autem executor, uti nec alii cooperatores (etsi hi gravissimè puniantur à Tridentino supra) quia Tridentinum tantum statuit impedimentum inter raptorem (quem à cooperantibus expressè distinguit) & raptam. Unde posset tertius validè cum rapta contrahere.

QUESTIO X.

De Impedimento Impotentia.

IMPOTENTIA hîc significat inhabilitatem physicam sive ineptitudinem ad exercendam copulam carnalem aptam ad humanam generationem. Estque alia perpetua, & insuperabilis, quæ scilicet tolli nequit absque miraculo, aut periculo mortis corporalis alterius, aut peccato: alia temporalis & superabilis, quæ sine prædictis superari seu tolli potest, per lapsum temporis, vel per artem humanam, aut ordinaria Ecclesiæ remedia. Item alia est impotentia absoluta, quæ est respectu omnis personæ; alia respectiva, quæ tantum est respectu certæ personæ.

Oritur porro impotentia ex diversis causis. Primò ex naturali complexionè & debilitate, quæ in Jure frigiditas appellatur. Secundò ex defectu membrorum, aut in feminis ex ræmia arctitudine. Tertio ex defectu ætatis. Quartò ex maleficio per operam dæmonis; cujusmodi vocantur in Jure maleficiati. Ex his namque capitibus oritur impotentia cogrediendi cum effusione seminis ad generationem apti intrâ vas mulieris. Intrâ quod tamen si possit vir seminemittere absque ejusdem penetratione (quod rarum est; etsi noverim interdum contigisse, etiam subsecutâ generatione prolium) sufficere ad validandum & consummandum Matrimonium, uti manifestum apparet Raphaëli Aversa quest. 17. sect. 1. in fine, & sect. 2. quamvis hoc videatur negare Præpositus quest. 7. dub. 20. in fine, non rectè supponens tali casu istam immisionem non fieri ab ipso viro seu vi conatûs ejusdem, saltem coagente virtute attractivâ matricis.

81. Non nisi im, pedim. nisi inior cooperantes raptui & raptam.

82. Impotentia quid est quosimplex.

83. Ex quibus capitibus oritur.

An sine vas penis penetratione possit consummari Matrimonium.

Dico